

Agnieszka Pilarska

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt. „Zachorowalność na wybrane choroby cywilizacyjne i społeczne ludności Polski w latach 2008-2013”

Głównym celem pracy jest analiza oraz ocena zróżnicowania przestrzennego poziomu zachorowalności na wybrane choroby cywilizacyjne i społeczne ludności Polski w latach 2008-2013, ze szczególnym uwzględnieniem podobieństwa poziomu zachorowalności. Zakresem przedmiotowym pracy jest zachorowalność osób w wieku 19 lat i więcej, będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, na: gruźlicę (A15-A19, B90), nowotwory (C00-C97, D00-D48), cukrzycę (E10-E14), chorobę nadciśnieniową (I10-I15), chorobę naczyń mózgowych (I60-I69), niedokrwinną chorobę serca (I20-I25), przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawicę oskrzelową (J40-J47). Analizę podobieństwa poziomu zachorowalności dokonano w podziale na powiaty. Do realizacji celu głównego pracy jak również wyznaczonego celu poznawczego i metodycznego wykorzystano metody, które reprezentują geomatyczną metodę wspomaganą badań (kartogram prosty i barwny kartogram złożony) oraz metody matematyczno-statystyczne (Mc Quitty’ego i metodę głównych składowych).

Na podstawie przeprowadzonych analiz stwierdzono, iż najsilniejszym podobieństwem poziomu zachorowalności charakteryzują się choroby zaliczane do chorób układu krążenia i chorób metabolicznych. Podobieństwo to jest istotne statystycznie. Obszar Polski Północnej oraz dawnego zaboru rosyjskiego, charakteryzuje się występowaniem wysokich poziomów zachorowalności na analizowane choroby cywilizacyjne i społeczne. Niskie poziomy zachorowalności stwierdzono, natomiast na obszarach należących do województwa wielkopolskiego i śląskiego. W przestrzeni Polski przeważa podobieństwo w zakresie współwystępowania średnich i niskich poziomów zachorowalności.

W pracy ponadto stwierdzono, iż zależnościami nakładającymi się na etiologię, które mogą razem z nią decydować o rozkładzie przestrzennym poziomów zachorowalności analizowanych w rozprawie chorób są zachowania antyzdrowotne i proces starzenia się ludności oraz warunki życia i odżywianie (niedożywienie, uboga dieta).

Agnieszka Pilarska

Summary of the doctoral thesis ‘The Incidence of the Selected Civilization and Social Diseases of the Polish Population in Years 2008-2013’

The main aim of the thesis is to analyse and diagnose spatial diversity of the level of incidence of civilization and social diseases of Polish population in years 2008-2013, with particular reference to resemblances of the level of the incidence. The scope of the thesis is an incidence of the people aged 19 and more, which are under the care of the doctor of the primary health care, of diseases such as: tuberculosis (A15-A19, B90), cancers (C00-C97, D00-D48), diabetes (E10-E14), hypertensive illness (I10-I15), cerebrovascular disease (I60-I69), ischaemic heart disease (I20-I25), chronic bronchitis, asthma (J40-J47). The analysis of the resemblances of the level of the incidence was made in the division into *poviats* (districts). In thesis were used geomatic method of the research (choropleth map and bivariate choropleth map) and mathematical-statistical methods (Mc Quitty’s method and Principal Component Analysis).

As a result of conducted analysis it was stated, that the diseases which belong to the cardiovascular diseases and metabolic diseases are characterized by the strongest resemblance of the level of the incidence. This resemblance is statistically significant. In the North Poland and in the part of Poland which was under the Russian annexation, the levels of the incidence were high. In the contrary, the low levels of the incidence were characteristic for the Wielkopolskie *Voivodeship* (province) and Śląskie *Voivodeship*. The co-occurrence of averages an low levels of the incidence was preponderant. Moreover, it was stated that the relations which overlap the etiology were the unhealthy behaviors with population ageing and living conditions with nutrition (malnourishment, poor diet).